

KV Ympäristökonsultointi Tmi

T201904
19.8.2019

Liedon kunta
Kaavoitus

Meijerin alueen asemakaavan luontoselvitys

Esipuhe

Liedon kunnan Tarvasjoen Meijerin asemakaava-alueen luontoselvitys on tehty Liedon kunnan Kaavoituksen toimeksiannosta. Työ on tehty asemakaavatasoisesti ja toimeksiannossa keskeisenä tehtävänä oli selvittää kaava-alueen ja sen ympäristön nykyiset luontoarvot. Alueen merkittäviä luontotyyppejä kartoitettaessa huomioitiin alueen merkitys ulkoilun ja virkistyksen kannalta. Saatujen tietojen mukaan selvitysalueelle ei ole viime aikoina tehty asemakaavatasoisia luontoselvityksiä.

Tämän raportin valokuvat KV Ympäristökonsultointi.

Yhteystiedot:

KV Ympäristökonsultointi Tmi
Piilipuunkuja 10
Fin-21410 LIETO
Kotipaikka Lieto
Y-tunnus 2079783-8
Puhelin 0400 358 551

KV Ympäristökonsultointi Tmi
Liedossa 19.8.2019

Kai Vuorinen
Ympäristöasiantuntija

Sisältö

Esipuhe

1	JOHDANTO	2
2	MENETELMÄT	2
3	YLEISTÄ	2
3.1	<i>Selvitysalueen sijainti</i>	2
3.2	<i>Selvitysalueen ympäristön yleiskuvaus</i>	3
3.3	<i>Selvitysalueen olemassa olevat suojelualueet ja muut huomioitavat kohteet</i>	4
3.4	<i>Selvitysalueen eläimistö</i>	5
3.5	<i>Selvitysalueen kasvillisuus</i>	6
3.6	<i>Selvitysalueen topografia, kallio- ja maaperä</i>	6
4	TULOKSET	7
4.1	<i>Luontodirektiivin liitteen IVa mukaiset lajit</i>	7
4.2	<i>Muut luonto- ja ympäristöarvot</i>	7
5	TULOSTEN TARKASTELU	8
5.1	<i>Luontoselvityksen tulosten tarkastelu</i>	8
5.2	<i>Luontoselvityksen tulosten epävarmuustekijät</i>	8
6	LÄHTEET	8

Liitteet Liite 1. Luontoselvityskartta, mittajana 50 m (A4)

1 JOHDANTO

Liedon kunta on tilannut Meijerin Ak-alueen luontoselvityksen KV Ympäristökonsultointi Tmi:ltä. Selvitystyön alkuvaiheessa (4/2019) lähtötietoja on saatu Liedon kunnasta. Kartat ja ortoilmakuvat saatiin Liedon kunnan kaavoitusinsinööri Juha Mäeltä. Tiedonvaihto ja keskustelut antoivat puitteet luontoselvityksen tekemiselle. Selvityksen lähtökohdat ja tavoitteet selvisivät tarjouspyynnössä.

Tämän luontoselvityksen on laatinut FM Kai Vuorinen. Luontoselvitys koostuu raportista ja liitekartasta. Niissä esitetään alueen ympäristö ja luonto.

2 MENETELMÄT

Luontoselvityksen kenttätöitä tehtiin 18.4.; 18.7. ja 14.8., joiden aikana koko alue tarkistettiin maastossa huolellisesti. Maastokäyntien aikana tehtiin havainnot luontotyypeistä, kasveista ja eläimistä.

Liedon kunnalta, ELY-keskukselta ja SYKE:estä saatujen kaavoitus-, luonto- ja lähtötietojen perusteella alueelle ei sijoitu suojelualueita. Työn edetessä selvitysalue tarkistettiin suojeltavien luontotyyppien, kasvi- ja eläinlajien sekä arvokkaiden ja huomioitavien luontokohteiden että lajien varalta. Luontotietoja tarkistettiin myös eri tietojärjestelmien kautta mm. Hertta-järjestelmä (Karpalo ja Liiteri), Lounaispaikka ja Maankamara.

Työssä keskeinen huomio kohdistettiin erityisesti niihin luontoarvoihin, jotka voivat rajoittaa alueelle suunniteltua tulevaa maankäyttöä. Näitä luontoarvoja voivat olla:

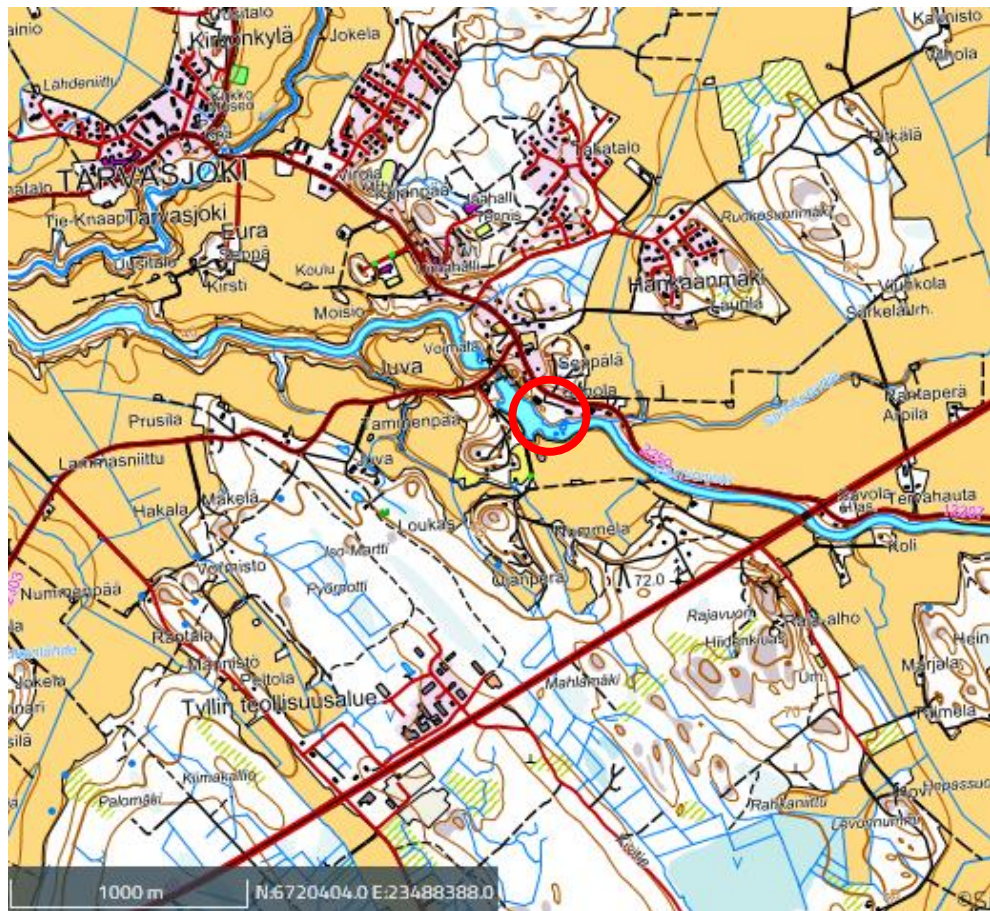
- Luonnonsuojelulain mukaiset suojellut luontotyypit (1096/1996 4 luvun 29 §)
- Metsälain mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt (N:o 1093/1996 3 luvun 10 §)
- Vesilain mukaiset luonnontilaisena säilytettävät vesiluonnon kohteet (1961/264 1 luvun 15a, 17a §)
- Uhanalaisuusluokituksen mukaiset lajit (www.ymparisto.fi → Suomen lajien uhanalaisuus 2019 – Punainen kirja sekä → Lintujen ja nisäkkäiden punaiset listat 2015)
- Lintudirektiivin liitteen I mukaiset lajit (92/43/ETY), Suomen ympäristökeskus 2019a.
- Luontodirektiivin liitteen IVa mukaiset lajit (79/409/ETY), Suomen ympäristökeskus 2019b.
- Mahdolliset muut luonnon monimuotoisuuden kannalta huomionarvoiset kohteet

Erityistä huomiota kohdistettiin niihin edustavampiin lajeihin, joita voidaan tavata rantalehdoissa, jokien varsilla ja niityillä. Lajistossa paikallisena erityishuomion kohteena olivat mm. lepakot, liito-orava, viitasammakko, linnut sekä hyönteiset. Alueen liito-oravien elinympäristöjen selvittämiseen varattiin yksi maastokäynti 18.4.2019 ja elokuun maastokäynnin aikana (14.8. illalla klo 22:15 jälkeen) selvitettiin lepakoille soveltuvia lisääntymisalueita, suoja- ja talvehtimispaikkoja. Keskimmaisella käynnillä havainnoitiin heinäkuussa kasvilajeja ja puustoa.

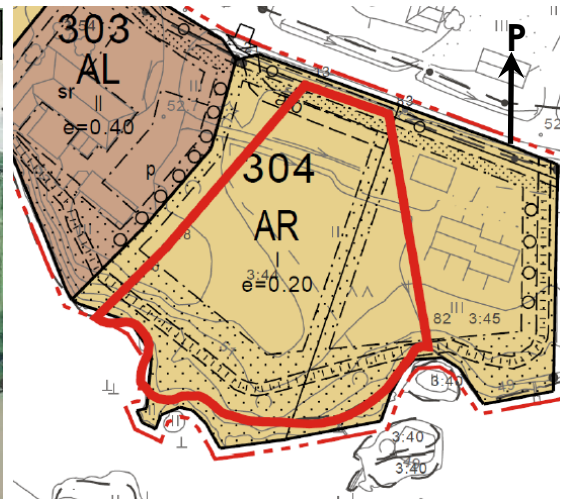
3 YLEISTÄ

3.1 Selvitysalueen sijainti

Selvitysalue sijoittuu Liedon Tarvasjoelle vanhan Meijerin alueelle. Paimionjoki virtaa alueen eteläpuolitse ja rajautuu selvitysalueeseen. Alue käsittää lehtorantaa ja vanhoja niittyalueita. Maastossa selvitetyn alueen koko oli maastossa noin 1,0 ha.

Kuva 1. Selvitysalue sijoittuu Paimionjoen varrelle. Mittajana 1000 m on kartalla. Lähde KTJ 2019.

Kuvat 2 ja 3. Selvitysalue n. 1 ha on rajattu punaisella. Kartat eivät ole mittakaavassa, Kartat Liedon kunta 2019.

3.2

Selvitysalueen ympäristön yleiskuvaus

Meijerin Ak-alueella kasvaa kookasta haapaa yleispuuna käytännössä eteläisellä selvitysalueen puoliskolla. Koivuja, mäntyjä ja kuusia esiintyy harvassa. Selvitysalueen metsäkoissa kasvaa lisäksi nuorta ja varttuvaa monipuolista lehtipuustoa. Metsämaa on multavaa, eikä alueelle sijoitu siirtolohkareita. Kalliomaata esiintyy joen rannassa. Alueella ei ole soistumia, mutta sen alueelle sijoittuu muutamia polkuja ja rannassa on merkintä "kunnan ranta".

Selvitysalueen pohjoispuoliskolla harvaa puustoa kasvavan niityn kasvilajisto on heinävaltainen ja puiden (raita, kuusi, kiiltopaju, mänty ja rauduskoivu) lomassa kasvaa myös niittyjen putkilokasveja. Alue rajautuu rakennettuun ympäristöön idässä ja lännessä. Joen rannoilla kasvaa, runsas ja monipuolinen rantalajisto.

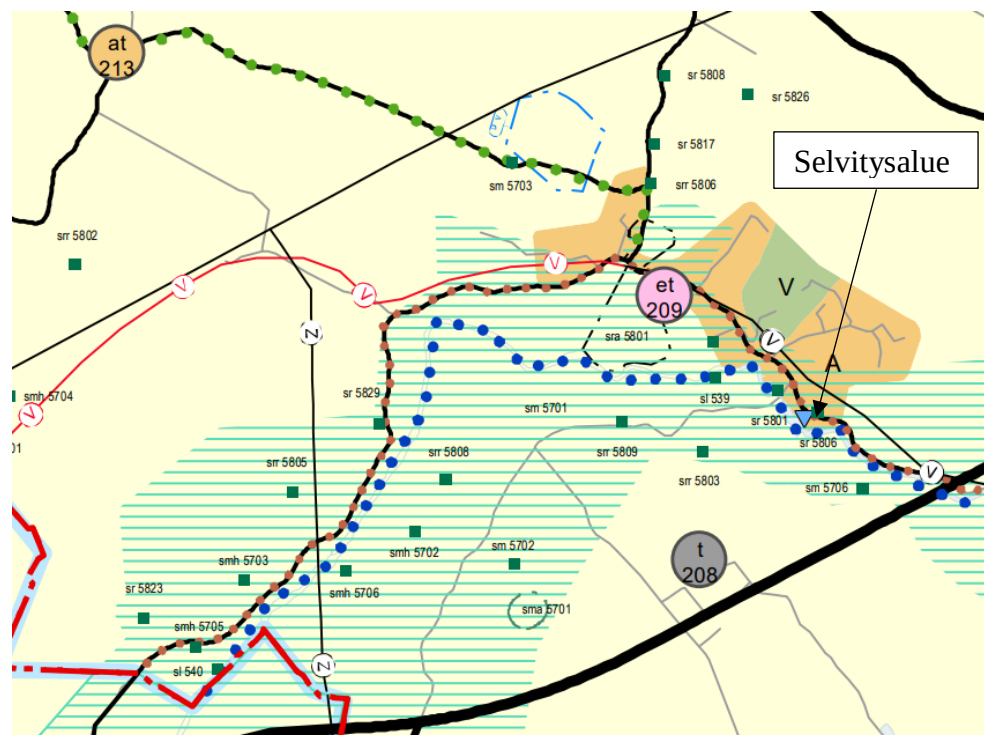
Kuvat 4 ja 5. Yllä on näkymä keväisestä lehdosta ja oikealla on kuva lehdosta keskikesällä.

3.3

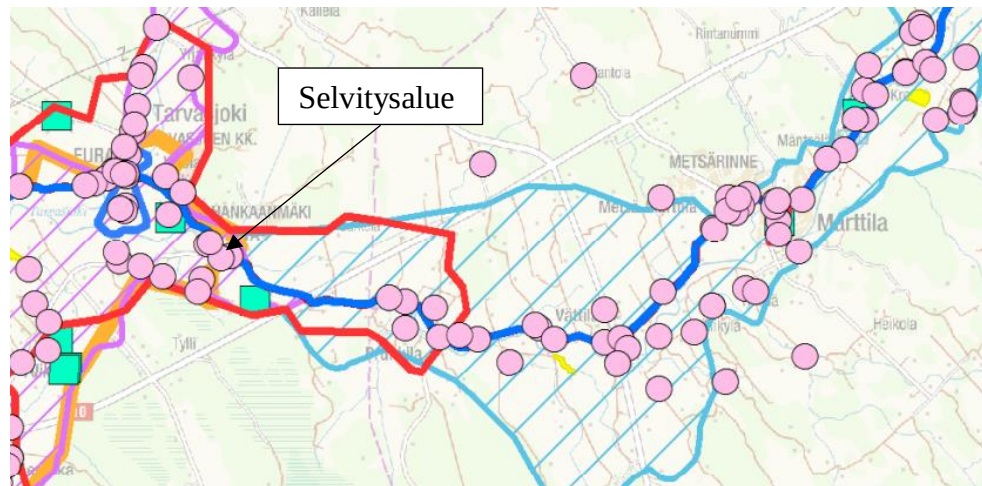
Selvitysalueen olemassa olevat suojelualueet ja muut huomioitavat kohteet

Tarkistettujen lähtötietojen perusteella selvitysalueelle ei sijoitu luonnonsuojelualueita, kaavojen suojelualueita, Natura 2000-alueita, luonnonsuojelulailla rauhoitettuja suojelualueita, valtakunnallisten suojeluohjelmien mukaisia alueita, pienvesiselvityksen tai kalliointventoinnin kohteita eikä perinnemaisema-aluetta. Selvitysalueella ei ole liioin tärkeiksi arvioituja pohjavesivarantoja. Alue kuuluu Rakennetut kulttuuriympäristöt 1993 -alueen reunaan ja maisema-alueeltaan viljelylakeuksien vyöhykkeeseen. Lähellä kulkee myös Hämeen härkätie.

Selvitysalue on kaavoitettu vanhassa asemakaavassa (kuva 3) AR -merkinnöin. Saadun tiedon (Liedon kunta 2019a) mukaan alueelle ei sijoitu ennalta tiedossa olevia liito-oravan tai lepakkojen elinympäristöjä. Muiden uhanalaisten tai rauhoitettujen eläinten tai kasvien esiintymiä selvitysalueelta ei ole ennalta tarkkaan tiedossa.

Kuva 6. Varsinais-Suomen maakuntakaavan yhdistelmä, ote. Kartta V-S Liitto 2019.

- Uusi maisema-aluearajausehdotus (valtakunnallisesti arvokas)
- Uusi maisema-aluearajausehdotus (maakunnallisesti arvokas)
- Maisema-aluearajaus (valtakunnallisesti arvokas; valtioneuvoston periaatepäätös 1995)
- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö 2009 (alue-, viiva- ja pistemäiset)
- Rakennettu kulttuuriympäristö 1993 (alue-, viiva- ja pistemäiset)
- Muinaisjäännökset (alue- ja pistemäiset)
- Seudullisesti arvokkaat rakennukset (maakuntakaava) sekä arvotut rakennukset (Varsinaisi-Suomen maakuntamuseon MIP-palvelu 2012)
- Perinnemaisemat (alue ja piste)

Kuva 7. Paimionjoen ja Someron järviketjun ja Härkätien kulttuurimaisema L1: Kulttuuri ja luonnonarvot, ote kartasta ja seliteosasta. Kartta VarELY-keskus.

3.4

Selvitysalueen eläimistö

Selvitysalueella nisäkkäitä ei havaittu maastopäivien aikana. Lehtometsäalueella eläimistön päälaajisto koostui linnuista ja hyönteisistä.

Liito-oravan (*Pteromys volans*) elinympäristöistä pyrittiin löytämään havaintoja ensimmäisen maastokäynnin yhteydessä 18.4.2019. Kaikki selvitysalueen haavat sekä isot raidat, koivut ja kuuset tarkistettiin pesäkolojen, pesinnän ja papanahavaintojen varalta. Selvitysalueelta ei löydetty papana- tai pesähavaintoja.

Lepakoille (*Chiroptera*) soveliaita päivä- ja yöpiiloja voi olla lähinnä selvitysalueen ulkopuolelle sijoittuvissa Meijerin rakennuksessa tai varastokiinteistöissä. Alueella ei ole kallioiden koloja eikä kolopuita. 14.8.2019 tehdyn pimeän ajan detektori-havaintojen pohjalta huomattiin, ettei selvitysalueen pohjoisessa alueessa (Meijerinpolku) eikä lehdossa ollut potentiaalia lepakoille. Selvitysalueelta ei löytynyt lepakoiden käyttämiä ruokailualueita. Selvitystä ei ulotettu asuttujen Meijerin rakennuksen pihalle selvitysalueen reunasta eikä rivitalojen alueelle.

Sammakoita havainnoitiin 18.4. ja 18.7. käynneillä. Alueen ojen lähellä ei ollut sammakoita eikä niiden kutua tai nuijapäitä. Viitasammakkoa (*Rana arvalis*) tai ruskosammakkoa (*Rana*

temporaria) ei alueella löydetty. Ojissa oleva vesimäärä oli vähäistä, ojat kuivuneita ja matalia. Kutualueita ei sijoittunut jokialueen lähirannan suvantoihin.

Linnut: Kaikkien maastokäyntien yhteydessä alueen lajistoon kuuluivat mm. keltasirkku, leppälintu, peippo 3p., pajulintu, leppälintu 2p., västäräkki, kirjosiippo, sini- ja talitiainen 2p., harakka, räkätti- ja mustarastas 4-5p. Huomioitavista lajeista havaittiin alueen pohjoispuolella tilitalti (*elinvoimainen, rauhoitettu*) ja jokien saarissa (alue 6) kaksi kalatiiraa (*elinvoimainen, rauhoitettu*). Lisäksi selvitysalueen ulkopuolisilla saarilla (alue 6) ja kareilla pesi keväällä harmaa- ja kalalokkeja. Kesän tulleen lokkiyhdyksunta on liikkuvampi eikä niitä havaittu saarilla enää heinäkuussa. Kesällä pääosa linnuista tavattiin Paimionjoen rantapuustossa.

3.5

Selvitysalueen kasvillisuus

Selvitysalue on puulajeiltaan poikkeuksellinen, sillä puista yli 95 % on haapaa. Puuston muodostavat lisäksi yksittäiset mänty, kuusi, hieskoivu, rauduskoivu, raita, pihlaja, tuomi ja tervaleppä. Lisäksi pensaskeroksessa oli paikoin katajaa, lehtokuusamaa, vaahteraa ja useita tavallisia pajuja (kiilto- ja tuhkapaju). Alueella ei tavattu kookkaita luontaisia jalopuita. Rantametsässä oli tyypillisesti pajuja ja tervaleppää.

Kenttä- ja pohjakerroksen runsaat kasvilajit ovat alueellisesti tyypillisiä lajeja. Joen rannoilla tavattiin upea kirjo ranta-alueiden kasveja. Lajeista mainittakoon mm. kurjenmiekka, punakoiso, leveäosmankäämi, rantakukka, viiltosara ja sarjarimpi (harvinainen Tarvasjoen alueella). Ahopukinjuurta (muinaistulokas ja kulttuurikasvi) tavattiin avoimella kalliolla yksi kasvusto. Haittalajiksi luokiteltua jättipalsamia oli pieninä kasvustoina paikoin rannassa.

Niityillä (alue 1) kasvavat mm. koiran- ja karhunputki, niittyleinikki, maitohorsma, timotei, mesiangervo, ojakellukka, nokkonen, nurmipuntarpää, juolavehnä, timotei, niittynätkelmä, maitohorsma, mesiangervo, rohtovirmajuuri, pelto-ohdake, alsikeapila, valkoapila, siänkärsämä, hevонhierakka, nokkonen, pujo ja kirjopillike. Niityillä (alue 2) tavattiin myös lisäksi metsälauha, metsäkastikka, voikukka *sp.*, huopaohdake ja nurmitädyke.

Haapaa kasvava lehto ja rantalehto (alue 3) muodostuu mm. valkovuokosta, sinivuokosta, ranta-alpista, nokkosesta, käenkaalista, metsäkurjenpolvesta, vadelmasta, karhun-, koiran- ja vuohenputkesta, alsike-, valko- ja puna-apilasta, kannusruhosta, rönsyleinikistä, pikkukäenrieskasta, polkumarasta sekä särmäkuismasta. Pensaina on nuorta vaahteraa, pajuja, taikinamarjaa ja tuomea.

Paimionjoen varrella (alue 5) kasvoivat mm. jättipalsami, punakoiso, viiltosara, kurjenmiekka, rantakukka, ranta-alpi, hiirenvirna, sarjarimpi (4-5 esiintymää, joista yksi joen kivikossa), leveäosmankäämi, rentukka, kurjenjalka, ulpukka ja pikkulimaska. Paimionjoen rantakalliossa kasvoivat keltamaksaruoho, isomaksaruoho, puna-ailakki, ahopukinjuuri ja poimulehti *sp.*

Lehtokasvillisuuden alla ei ole juuri sammallajistoa eikä liioin jäkäliä. Havaitut sammat olivat alueella tavallisia lajeja. Selvitysalueen metsäalueella metsätyypinä on lehto (GDT).

3.6

Selvitysalueen topografia, kallio- ja maaperä

Selvitysalueella on pienet korkeusvaihtelut (noin 6 metriä), sillä taso Paimionjoen rannalla on +47...+48 metriä ja alueen korkeimmalla kohdalla +53 metriä. Maan pinta on pääosin tasaista ja maa viettää jokivarressa kohti jokea.

Selvitysalueelle ei sijoitu merkittäviä siirtolohkareita tai maakiviä. Savea esiintyy pinta- ja pohjamaalajina selvitysalueen itäpuoliskolla mm. niityillä. Kalliomaata on länsireunassa ja rannassa. Kallioinen jakso kulkee patorakennelmien kohdalla kapeana joen yli etelän puolelle. Kallioperä muodostuu graniitista.

4 TULOKSET

Selvitysalueella ei ole vesilain, metsälain eikä luonnonsuojelulain tai -asetuksen mukaisia kohteita. Alueen luontotyytit eivät täyttäneet vesilain mukaisia vesiluonnon tyyppejä, metsälain mukaisten kohteiden eikä luonnonsuojelulain mukaisten kohteiden luontotyyppejä. Selvitysalueella ei havaittu Lintudirektiivin liitteen I mukaisten lintujen pesiä eikä Luontodirektiivin liitteen IVa mukaisia eläinlajeja.

4.1 Luontodirektiivin liitteen IVa mukaiset lajit

Selvitysalueelta ei löydetty luontodirektiivin mukaisia lajeja kuten esim. liito-oravaa, viitasammakkoa tai lepakoita. Liito-oravan papanoita etsittiin mm. kaikkien haapojen ja kuusien juurilta, niitä kuitenkin löytämättä.

Alueella ei sijainnut sellaisia ojia, joihin sammakot olisivat kuteneet. Alueella satunnaisesti esiintyy sammakoita, mutta ne tulevat alueelle muualta. Paimionjoen suvantokohdissa ei ollut liioin sammakoita.

Pettersson D230 -detektorilla havainnointi ei tuottanut ainoatakaan lepakkohavaintoa. Havainnot tehtiin 14.8., jolloin alkuyö oli havaintoja varten kuulas ja lämmin (+14 C ... +17 C). Alueella ei esiintynyt merkittäviä lepakoiden esiintymiseen viittaavia tekijöitäkään (koloja, puupinoja tai rakennuksia). Asuinrakennusten ja lähitalojen alueilla ei tutkittu detektorilla.

4.2 Muut luonto- ja ympäristöarvot

Kohde 5. Paimionjokivarren ranta-alue. Selvitysalueen etelä- ja länsireunassa kulkeva Paimionjoki on maisemallisesti tärkeätä aluetta. Rantojen kasvillisuus on rehevää ja kalliot lisäävät jo muutoinkin monimuotoisen alueen merkittävyyttä. Kohde käsittää jokea kohden laskevan rinteeseen ja rantaviivassa olevan kasvillisuuden. Vyöhykkeen yläosassa on suurruhostoa.

Rantavyöhykkeellä kasvavat lajit on esitelty kappaleessa 3.5 Selvitysalueen kasvillisuus. Merkittävimmistä lajeista mainittakoon sarjarimpi (rannalla ja jokialueen kivikoissa), punakoiso rantaviivassa ja ahopukinjuuri silokallion raossa (noin 1-2 m rantaviivasta)

Toimintasuositus. Paimionjoen rantavyöhykkeen nykytilan säilyttäminen turvaa paitsi alueen monimuotoisuutta ja mahdollistaa joen rannoilla ja lähisaarilla mm. lintujen pesinnän. Ilme on mielenkiintoinen mm. pienten silokallioiden vuoksi. Maisemalla on valtakunnallista maisemallista arvoa. Rannalla on virkistysarvoa – uimapaikka ja melontareitin pysähdyskohta.

Kohde 5 on esitetty raportin lopussa olevalla kartalla, Liite 1.

Kuvat 8 ja 9. Sarjarimpi (vas.) ja ahopukinjuuri kalliion raossa.

5 TULOSTEN TARKASTELU

5.1 Luontoselvityksen tulosten tarkastelu

Luontoselvityksen myötä voidaan todeta, että asemakaavoitus ja rakentaminen voidaan sijoittaa kaava-alueelle muuttamatta ympäristölainsäädännössä mainittuja tärkeitä elinympäristöjä ja vähentämättä uhanalaisten, vaateliiden kasvi- tai eläinlajien luontaista levinneisyyttä. Paimionjoen rantojen säilyminen muuttumattomana 15 metrin levyisenä vyöhykkeenä olisi tärkeätä kasvilajien kannalta. Maiseman (puusto), kulttuuriympäristön, virkistysalueen (mm. melonta) ja jokivarren sudenkorento- ja hyönteislajien säilymisen kannalta suojavyöhyke voi olla hiukan leveämpikin.

Rakentamiseen soveltuvalla osa-alueella (pohjoisen alueen niittyvyöhyke nro 1 ja 2 sekä ruohikko nro 4) ei ole erityistä merkitystä virkistysalueen suhteen.

5.2 Luontoselvityksen tulosten epävarmuustekijät

Alueellinen lähtötieto on pystytty huomioimaan työssä hyvin. Luontoselvityksen maastokäynnit on tehty luontoselvityksen riittävyyden kannalta riittävään aikaan huhti- ja elokuun välisenä aikana. Maastokäynneillä tarkistettiin kaikki tärkeät luontotyytit sekä tehtiin havainnot linnuista, nisäkkäistä, kasveista ja maisemasta.

Luontoselvityksen tiedot koostuvat kevät- ja kesälajistoista. Sama koskee lintujen havaintoja. Luontoselvityksestä ei puutu merkittäviä kasvillisuus- tai eläintietoja.

Alueella tehdyt havainnot luontotyyteistä indikoivat, että asemakaavan kannalta merkittäviä kasvi- tai eläinlajeja ei suurella todennäköisyydellä löytyisi lisää. Siten selvityksen epävarmuustekijät ovat hyvin pienet.

6 LÄHTEET

Liedon kunta 2019a. Meijerin alueen asemakaavan lähtöaineisto. Tiedot - kaavoitusinsinööri Juha Mäki. Lieto 2019. 3 s + sähköpostitse saadut kartat ja tiedot (pdf).

Liedon kunta 2019b. Meijerin asemakaavan nykyinen kaavaote. 1 s.

Liedon karttapalvelu 2019. <https://kartta.lieto.fi>.

Maa- ja metsätalousministeriö & Ympäristöministeriö 2004. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittäminen ja turvaaminen metsien käytössä. Ohje. 7 s. Helsinki.

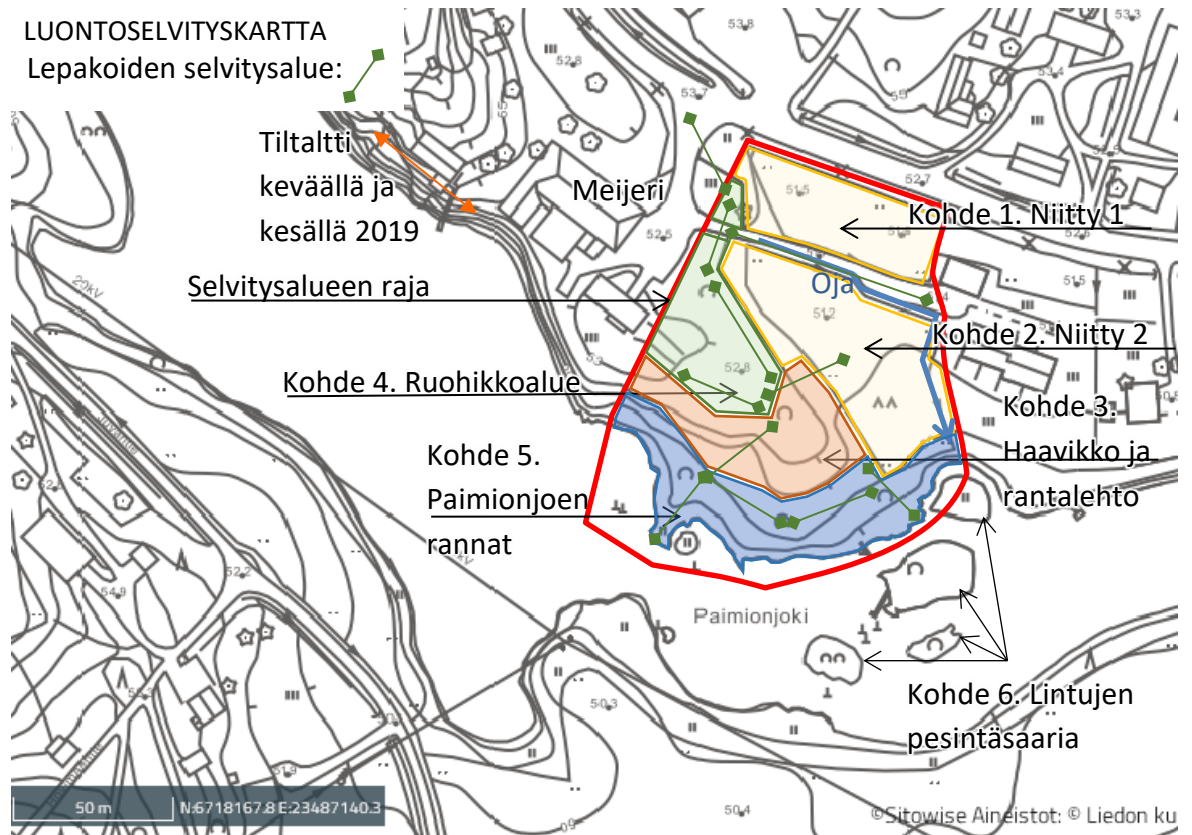
Maanmittauslaitos 2019. Kiinteistötietojärjestelmä www.ktj.fi

Metsäkeskus Tapio 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. 189 s.

Suomen ympäristökeskus, 2019a. EU:n lintudirektiivin liitteen I linnut www.ymparisto.fi

Suomen ympäristökeskus, 2019b. EU:n luontodirektiivin liitteen II, IVa lajit www.ymparisto.fi

Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö 2015 ja 2019. Lintujen ja nisäkkäiden Punaiset listat 2015 /2019.

Kartan mittajana on vasemmassa alakulmassa, 50 metriä. Tärkein muuttumattomana säilytettävä aluekohde on nro 5 eli Paimionjoen rannat.